Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 18ης Οκτωβρίου 2012*

«Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων — Ποσοτικοί περιορισμοί και μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος — Εσωτερικές επενδύσεις καπνοδόχων και αεραγωγών — Έλλειψη της σημάνσεως πιστότητας CE — Αποκλείεται η διάθεση στην αγορά»

Στην υπόθεση C-385/10,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Consiglio di Stato (Ιταλία) με απόφαση της 27ης Απριλίου 2010, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 30 Ιουλίου 2010, στο πλαίσιο της δίκης

Elenca Srl

κατά

Ministero dell'Interno,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Ilešič, προεδρεύοντα του πέμπτου τμήματος, E. Levits (εισηγητή) και J.-J. Kasel, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot

γραμματέας: A. Impellizzeri

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 28ης Σεπτεμβρίου 2011,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Elenca Srl, εκπροσωπούμενη από τους E. Pasquinelli και G. Saltini, δικηγόρους,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από την C. Colelli, avvocato dello Stato,

— η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και T. Müller,

— η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις K. Szíjjártó και Z. Tóth, καθώς και εκπροσωπούμενη από τον G. Koós,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους C. Zadra και Γ. Ζαββό,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 89/106/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών όσον αφορά τα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών (ΕΕ L 40, σ. 12), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1882/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003 (ΕΕ L 284, σ. 1, στο εξής: οδηγία 89/106), καθώς και την ερμηνεία των διατάξεων της Συνθήκης ΛΕΕ σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Elenca Srl (στο εξής: Elenca), η οποία εμπορεύεται φουσκωτούς αγωγούς για καπνοδόχους και αεραγωγούς, και του Ministero dell'Interno με αντικείμενο εθνική κανονιστική ρύθμιση για τη διάθεση στην αγορά των αγωγών αυτών στην Ιταλία.

Το νομικό πλαίσιο

Οι κανονιστικές ρυθμίσεις της Ένωσης

3 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/106 ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι τα προϊόντα που αναφέρει το άρθρο 1, τα οποία κατασκευάζονται για να χρησιμοποιηθούν σε έργα, μπορούν να διατίθενται στην αγορά μόνον εάν είναι κατάλληλα για τη χρήση για την οποία προορίζονται, εάν δηλαδή έχουν χαρακτηριστικά τέτοια ώστε το έργο στο οποίο θα ενσωματωθούν, συναρμολογηθούν, εφαρμοσθούν ή εγκατασταθούν να μπορεί, εφόσον αυτό έχει ορθώς σχεδιαστεί και κατασκευαστεί, να ικανοποιήσει τις βασικές απαιτήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 3, όπου και όταν τα εν λόγω έργα διέπονται από ρυθμίσεις που περιέχουν τέτοιες απαιτήσεις.»

4 Το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη θεωρούν κατάλληλα προς χρήση τα προϊόντα που επιτρέπουν στα έργα στα οποία χρησιμοποιούνται, εφόσον αυτά έχουν σχεδιαστεί και εκτελεστεί ορθά, να πληρούν τις αναφερόμενες στο άρθρο 3 βασικές απαιτήσεις, εάν τα εν λόγω προϊόντα φέρουν τη σήμανση "CE" που υποδηλώνει ότι πληρούν το σύνολο των διατάξεων της παρούσας οδηγίας, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι διαδικασίες για την εκτίμηση της πιστότητας που προβλέπονται στο κεφάλαιο V και η διαδικασία που προβλέπεται στο κεφάλαιο III. Η σήμανση "CE" πιστοποιεί:

α) ότι συμφωνούν με τα αντίστοιχα εθνικά πρότυπα τα οποία προέρχονται από τη μεταγραφή των εναρμονισμένων προτύπων σε εθνικό δίκαιο, και ότι οι σχετικές πηγές έχουν δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*. Τα κράτη μέλη δημοσιεύουν τη μνεία των εθνικών αυτών προτύπων·

β) ότι συμφωνούν με την ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση, που χορηγείται σύμφωνα με τη διαδικασία του κεφαλαίου III·

ή

γ) ότι συμφωνούν με τις εθνικές τεχνικές προδιαγραφές που αναφέρονται στην παράγραφο 3, στον βαθμό που δεν υπάρχουν εναρμονισμένες προδιαγραφές· κατάλογος των εθνικών αυτών προδιαγραφών συντάσσεται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 5, παράγραφος 2.»

5 Το άρθρο 6 της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη δεν παρεμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία, τη διάθεση στην αγορά ή τη χρήση στο έδαφός τους, των προϊόντων που πληρούν τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας.

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η χρήση αυτών των προϊόντων, για τον σκοπό για τον οποίο προορίζονται, δεν θα παρεμποδίζεται από κανόνες ή προϋποθέσεις που επιβάλλονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς οι οποίοι λειτουργούν ως δημόσια επιχείρηση ή ως δημόσιος οργανισμός βάσει της μονοπωλιακής τους θέσης.

2. Τα κράτη μέλη επιτρέπουν ωστόσο στο έδαφός τους τη διάθεση στην αγορά προϊόντων τα οποία δεν καλύπτονται από το άρθρο 4, παράγραφος 2, εφόσον πληρούν εθνικές διατάξεις που είναι σύμφωνες με τη Συνθήκη και εφόσον δεν ορίζουν άλλως οι ευρωπαϊκές τεχνικές προδιαγραφές που προβλέπονται στα κεφάλαια ΙΙ και ΙΙΙ. Η Επιτροπή και η επιτροπή που αναφέρεται στο άρθρο 19 παρακολουθούν και ανασκοπούν τακτικά την εξέλιξη των ευρωπαϊκών τεχνικών προδιαγραφών.

[...]»

Οι ιταλικές κανονιστικές ρυθμίσεις

6 Το νομοθετικό διάταγμα 152/2006 της 4ης Απριλίου 2006 ορίζει στο άρθρο 285, παράγραφος 1, αυτού, με τίτλο «Τεχνικά χαρακτηριστικά», τα εξής:

«1. Οι αστικές εγκαταστάσεις θερμάνσεως με ονομαστική παραγωγή θερμικής ενέργειας άνω του προβλεπομένου ορίου οφείλουν να τηρούν τα τεχνικά χαρακτηριστικά που προβλέπονται στο μέρος ΙΙ του παραρτήματος ΙΧ του τμήματος V του παρόντος διατάγματος αναλόγως των χρησιμοποιούμενων ειδών καυσίμου.»

7 Το παράρτημα ΙΧ του εν λόγω διατάγματος, με τίτλο «Αστικές εγκαταστάσεις θερμάνσεως», στο μέρος ΙΙ, με τίτλο «Τεχνικές προϋποθέσεις και όροι κατασκευής», ορίζει τα εξής:

«2. Χαρακτηριστικά των καπνοδόχων:

[…]

2.7 Οι εγκαταστάσεις […] πρέπει να διαθέτουν καπνοδόχους οι οποίες έχουν κατασκευαστεί με προϊόντα τα οποία φέρουν τη σήμανση “CE”. Ειδικότερα, οι καπνοδόχοι αυτές πρέπει:

— να έχουν κατασκευαστεί από άφλεκτα υλικά·

[…]».

8 Η εγκύκλιος αριθ. 4853/2009 του Ministero dell’Interno – Υπηρεσία πυροσβεστικής, πρώτων βοηθειών και πολιτικής άμυνας – Γενική διεύθυνση προλήψεως και τεχνικής ασφάλειας (στο εξής: προσβαλλόμενη εγκύκλιος) προβλέπει τα εξής:

«[…] Τα συστήματα εσωτερικής επενδύσεως των αεραγωγών από πλαστική ύλη […] εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 89/106/ΕΟΚ. Έως σήμερα, δεν προκύπτει ότι υπάρχουν ειδικά εναρμονισμένα πρότυπα. Το μόνο εκδοθέν από το CEN πρότυπο, ισχύον για τους αεραγωγούς από

πλαστική ύλη […], είναι το ΝΕ 1447: 2005 το οποίο στην πραγματικότητα αποκλείει ρητώς τις εφαρμογές που μεταβάλλουν τις ιδιότητες της επιφάνειας που έρχεται σε επαφή με τα προϊόντα της καύσεως. Συνεπώς, η σήμανση CE των συστημάτων αυτών είναι δυνατή μόνο με παραπομπή σε ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση εκδοθείσα από οργανισμό μέλος του ΕΟΤΑ [Ευρωπαϊκού Οργανισμού Τεχνικών Εγκρίσεων].

— Η χρήση των εν λόγω προϊόντων αποκλείεται στις αστικές κεντρικές εγκαταστάσεις θερμάνσεως με ονομαστική ισχύ ανώτερη των 35 kW.

— Όσον αφορά τις κεντρικές εγκαταστάσεις θερμάνσεως ισχύος κατώτερης των 35 kW, [...] η εκδότρια αρχή της παρούσας εγκυκλίου εκτιμά, σε κάθε περίπτωση, ότι η ενδεχόμενη χρήση των προϊόντων αυτών πρέπει να περιορίζεται αποκλειστικώς σε εκείνα τα προϊόντα που φέρουν τη σήμανση CE βάσει ευρωπαϊκής τεχνικής εγκρίσεως και τα οποία εγκαθίστανται σύμφωνα με την προβλεπόμενη από τον κατασκευαστή χρήση.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

9 Η Elenca εισάγει και διανέμει στην ιταλική αγορά φουσκωτούς θερμοσκληρηνόμενους αγωγούς για καπνοδόχους και αεραγωγούς οι οποίοι κατασκευάζονται στην Ουγγαρία. Οι αγωγοί αυτοί καθιστούν δυνατή την αποκατάσταση παλαιών καπνοδόχων και αεραγωγών χωρίς να απαιτούνται οικοδομικές εργασίες. Η τεχνολογία αυτή εισήχθη σε πολλές ευρωπαϊκές αγορές, μεταξύ άλλων και στην ιταλική, και αντικατέστησε τα παλαιότερα χρησιμοποιούμενα παραδοσιακά συστήματα, τα οποία συνίσταντο στην εγκατάσταση εξωτερικών καπνοδόχων, κυρίως ανοξείδωτου χάλυβα ή κεραμικής ύλης, ή άκαμπτων αεραγωγών στο εσωτερικό των κτιρίων.

10 Κατά την Elenca, η προσβαλλόμενη εγκύκλιος, η οποία στηρίζεται στο νομοθετικό διάταγμα 152/2006, είναι αντίθετη προς τα άρθρα 34 ΣΛΕΕ έως 37 ΣΛΕΕ στο μέτρο που εξαρτά τη δυνατότητα διαθέσεως στην αγορά προϊόντος προελεύσεως άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εν προκειμένω της Ουγγαρίας) από τεχνικό προαπαιτούμενο –ήτοι από την αναγραφή της σημάνσεως CE– το οποίο δεν είναι δυνατό να ικανοποιηθεί, καθώς δεν υπάρχει, επί του παρόντος, αντίστοιχο εναρμονισμένο πρότυπο, με αποτέλεσμα να εμποδίζεται στην πράξη η δυνατότητα εισαγωγής και διανομής.

11 Το Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (περιφερειακό διοικητικό δικαστήριο του Lazio) απέρριψε ως απαράδεκτο το αίτημα της Elenca για την ακύρωση της προσβαλλομένης εγκυκλίου, κρίνοντας ότι η εν λόγω εγκύκλιος δεν είχε χαρακτήρα κανονιστικής πράξεως και δεν ήταν δεκτική προσφυγής.

12 Η Elenca άσκησε έφεση ενώπιον του Consiglio di Stato κατά της αποφάσεως αυτής. Το αιτούν δικαστήριο δέχθηκε την έφεση της Elenca, κρίνοντας ότι η προσβαλλόμενη εγκύκλιος επηρέαζε τη νομική κατάσταση της εταιρίας αυτής. Το δικαστήριο αυτό συντάσσεται, επίσης, με τις επιφυλάξεις που διατύπωσε η Elenca όσον αφορά τον νόμιμο χαρακτήρα της εθνικής ρυθμίσεως από απόψεως του δικαίου της Ένωσης.

13 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Consiglio di Stato αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Συμμορφώνονται ή όχι η προσβληθείσα στην πρωτόδικη διαδικασία εγκύκλιος και οι εσωτερικές διατάξεις που μνημονεύονται σ' αυτήν με το κοινοτικό δίκαιο και με τους ειδικώς αναφερθέντες κανόνες; Ειδικότερα, προσβάλλουν τις αρχές και τους κανόνες της οδηγίας 89/106[…], που αφορά τα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών, και η οποία ουδαμώς επιβάλλει τη σήμανση CE, αλλ' αντιθέτως προβλέπει (άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2[, της οδηγίας 89/106]) ότι τα κράτη μέλη "δεν παρεμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία, τη διάθεση στην αγορά ή τη χρήση στο έδαφός τους των προϊόντων που πληρούν τις διατάξεις" της οδηγίας [89/106], εξασφαλίζουν

ότι “η χρήση αυτών των προϊόντων, για τον σκοπό για τον οποίο προορίζονται, δεν θα παρεμποδίζεται από κανόνες ή προϋποθέσεις που επιβάλλονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς οι οποίοι λειτουργούν ως δημόσια επιχείρηση ή ως δημόσιος οργανισμός βάσει της μονοπωλιακής τους θέσης” και επιτρέπουν “στο έδαφός τους τη διάθεση στην αγορά προϊόντων τα οποία δεν καλύπτονται από το άρθρο 4, παράγραφος 2, [της οδηγίας 86/106] εφόσον πληρούν εθνικές διατάξεις που είναι σύμφωνες με τη Συνθήκη [ΛΕΕ] και εφόσον δεν ορίζουν άλλως οι ευρωπαϊκές τεχνικές προδιαγραφές που προβλέπονται στα κεφάλαια ΙΙ και ΙΙΙ” [της οδηγίας αυτής];

2) Παραβαίνουν, ειδικότερα, η προσβαλλομένη εγκύκλιος και οι μνημονευόμενες σ’ αυτήν εσωτερικές διατάξεις τα άρθρα [34 ΣΛΕΕ έως 37 ΣΛΕΕ], που απαγορεύουν τους περιορισμούς επί των εισαγωγών και τα μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος, όταν η εξάρτηση της διαθέσεως στην αγορά προϊόντος προελεύσεως άλλου κράτους της [Ένωσης], όπως στην επίδικη περίπτωση, από τεχνικό προαπαιτούμενο, ήτοι από την αναγραφή της σημάνσεως CE –αναγραφή που θα ήταν δυνατή και θεμιτή μόνον αν υφίστατο σχετικό εναρμονισμένο πρότυπο–, καταλήγει στην πράξη να εμποδίζει την εισαγωγή και τη διανομή του προϊόντος αυτού στην ιταλική επικράτεια, σε αντίθεση προς τις αρχές που υπαγορεύουν οι προαναφερθείσες διατάξεις της Συνθήκης και του κοινοτικού δικαίου, που εγγυώνται τον ελεύθερο ανταγωνισμό, επιβάλλοντας αρχές εξασφαλίζουσες την ίση μεταχείριση χωρίς διακρίσεις, τη διαφάνεια, την αναλογικότητα και τον σεβασμό των δικαιωμάτων των [επιχειρήσεων];

3) Επέβαλλε το κανονιστικό πλαίσιο που απορρέει από το κοινοτικό δίκαιο, σκοπός του οποίου είναι η εξασφάλιση αποτελεσματικού ανταγωνισμού και στον τομέα στον οποίο εντάσσεται η επίδικη διαφορά, στον εθνικό νομοθέτη και στη διοίκηση να αποφύγουν τη θέσπιση των κανονιστικών μέτρων που περιέχονται στην προαναφερθείσα [προσβαλλόμενη] εγκύκλιο και στο προαναφερθέν νομοθετικό διάταγμα 152/2006;

4) Τέλος, εξασφαλίζει την προστασία του πλουραλισμού και του ανταγωνισμού στον οικείο τομέα, την οποία εγγυάται το κοινοτικό δίκαιο, εθνική ρύθμιση –όπως το νομοθετικό διάταγμα 152/2006 (και ειδικότερα το άρθρο 285 και το μέρος ΙΙ του παραρτήματος IX, σημεία 2.7 και 3.4)– η οποία ορίζει και επιβάλλει τους προεκτεθέντες περιορισμούς;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

14 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ’ ουσία να διευκρινιστεί αν η οδηγία 89/106 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνικές διατάξεις οι οποίες εξαρτούν άνευ ετέρου τη διάθεση στην αγορά προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών, όπως των επίμαχων στην κύρια δίκη, προελεύσεως άλλου κράτους μέλους από την αναγραφή της σημάνσεως CE.

15 Συναφώς, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι η οδηγία 89/106 έχει ως κύριο αντικείμενο την εξάλειψη των εμποδίων στο εμπόριο με τη δημιουργία των συνθηκών που θα επιτρέψουν στα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών να διατίθενται ελεύθερα στο εμπόριο εντός της Ένωσης. Προς τούτο, η εν λόγω οδηγία διατυπώνει τις βασικές απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν τα κτίρια και τα έργα στα οποία θα χρησιμοποιηθούν τα προϊόντα δομικών κατασκευών, απαιτήσεις οι οποίες τίθενται σε εφαρμογή με εναρμονισμένα πρότυπα και εθνικά πρότυπα μεταφοράς, ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις και με εθνικές τεχνικές προδιαγραφές αναγνωριζόμενες στο επίπεδο της Ένωσης (βλ., υπ’ αυτή την έννοια, απόφαση της 13ης Μαρτίου 2008, C-227/06, Επιτροπή κατά Βελγίου, σκέψη 31).

16 Δεν αμφισβητείται ότι οι επίμαχοι φουσκωτοί αγωγοί για καπνοδόχους και αεραγωγούς είναι «προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών» κατά την έννοια της οδηγίας 89/106.

17 Επιπλέον, από την επ' ακροατηρίου συζήτηση καταδείχθηκε ότι τα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών δεν διέπονται ούτε από εναρμονισμένο πρότυπο, ούτε από ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση, ούτε από εθνικές τεχνικές προδιαγραφές αναγνωριζόμενες στο επίπεδο της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/106.

18 Προκειμένου για τα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών που δεν καλύπτει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/106, το άρθρο 6, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής ορίζει ότι τα κράτη μέλη επιτρέπουν στο έδαφός τους τη διάθεση των προϊόντων αυτών στην αγορά εφόσον αυτά πληρούν εθνικές διατάξεις που είναι σύμφωνες με τη Συνθήκη και εφόσον δεν ορίζουν άλλως οι ευρωπαϊκές τεχνικές προδιαγραφές (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις Επιτροπή κατά Βελγίου, προπαρατεθείσα, σκέψη 33, καθώς και της 1ης Μαρτίου 2012, C-484/10, Ascafor και Asidac, σκέψη 40).

19 Επομένως, ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να απαιτεί άνευ ετέρου την αναγραφή της σημάνσεως CE επί προϊόντος του τομέα των δομικών κατασκευών το οποίο δεν καλύπτεται από το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 89/106, προελεύσεως άλλου κράτους μέλους, προκειμένου να είναι δυνατή στο έδαφός του η διάθεση του προϊόντος στην αγορά. Το εν λόγω κράτος μέλος δεν μπορεί να εξαρτά τη διάθεση αυτή παρά μόνο από εθνικές διατάξεις που συνάδουν προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Συνθήκη και ιδίως προς την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων που υπαγορεύουν τα άρθρα 34 ΣΛΕΕ και 36 ΣΛΕΕ (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις Επιτροπή κατά Βελγίου, σκέψη 34, καθώς και Ascafor και Asidac, σκέψη 50).

20 Ως εκ τούτου, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 89/106 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνικές διατάξεις οι οποίες εξαρτούν άνευ ετέρου τη διάθεση στην αγορά προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών, όπως των επίμαχων στην κύρια δίκη, προελεύσεως άλλου κράτους μέλους από την αναγραφή της σημάνσεως CE.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

21 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσία να διευκρινιστεί αν τα άρθρα 34 ΣΛΕΕ έως 37 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνικές διατάξεις οι οποίες εξαρτούν άνευ ετέρου τη διάθεση στην αγορά των προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών, όπως των επίμαχων στην κύρια δίκη, προελεύσεως άλλου κράτους μέλους, από την αναγραφή της σημάνσεως CE.

Ως προς την ύπαρξη εμποδίου στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων

22 Κατά πάγια νομολογία, κάθε εμπορική ρύθμιση των κρατών μελών δυνάμενη να παρακωλύσει, άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά, το εμπόριο εντός της Ένωσης θεωρείται μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό κατά την έννοια του άρθρου 34 ΣΛΕΕ (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 1974, 8/74, Dassonville, Συλλογή τόμος 1974, σ. 411, σκέψη 5, και της 2ας Δεκεμβρίου 2010, C-108/09, Ker-Optika, Συλλογή 2010, σ. I-12213, σκέψη 47). Κατά συνέπεια, το γεγονός και μόνον ότι αποθαρρύνεται η εισαγωγή ή η διάθεση στην αγορά των επίμαχων προϊόντων στο οικείο κράτος μέλος συνιστά για τον εισαγωγέα εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων (απόφαση της 12ης Ιουλίου 2012, C-171/11, Fra.bo, σκέψη 22 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

23 Από πάγια, επίσης, νομολογία προκύπτει ότι το άρθρο 34 ΣΛΕΕ απηχεί την υποχρέωση τηρήσεως των αρχών της απαγορεύσεως των διακρίσεων και της αμοιβαίας αναγνωρίσεως των προϊόντων που νομίμως κατασκευάζονται και διατίθενται στην αγορά σε άλλα κράτη μέλη, καθώς και της υποχρεώσεως διασφαλίσεως της ελεύθερης προσβάσεως των προϊόντων της Ένωσης στις εθνικές αγορές (βλ. αποφάσεις της 10ης Φεβρουαρίου 2009, C-110/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2009, σ. I-519, σκέψη 34, και Ker-Optika, προπαρατεθείσα, σκέψη 48).

24 Εν προκειμένω, το προαπαιτούμενο σχετικά με τη σήμανση CE, ως προβλέπουν οι οικείες εθνικές διατάξεις, μολονότι εφαρμόζεται άνευ διακρίσεων, εντούτοις απαγορεύει στην Ιταλία τη διάθεση στην αγορά των επίμαχων προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών, τα οποία διατίθενται νομίμως στην αγορά σε άλλα κράτη μέλη.

25 Υπό τις περιστάσεις αυτές, η υποχρέωση σημάνσεως CE πρέπει να θεωρηθεί ως μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό κατά την έννοια του άρθρου 34 ΣΛΕΕ και ότι, κατά συνέπεια, αποτελεί εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

Ως προς τη δικαιολόγηση του εμποδίου στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων

26 Κατά πάγια νομολογία, εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων μπορεί να δικαιολογηθεί για λόγους γενικού συμφέροντος που παρατίθενται στο άρθρο 36 ΣΛΕΕ ή λόγω επιτακτικής ανάγκης. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, το εθνικό μέτρο πρέπει να είναι κατάλληλο για να διασφαλισθεί η επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και να μην υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού μέτρο (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις Ker-Optika, σκέψη 57, καθώς και Ascafor και Asidac, σκέψη 58).

27 Εν προκειμένω, η Ιταλική Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση δικαιολογείται από τον σκοπό της προστασίας της δημόσιας ασφάλειας, της υγείας και της ζωής των προσώπων στον βαθμό που σκοπό έχει να διασφαλίσει ότι τα προϊόντα του επίμαχου τύπου ικανοποιούν τις προβλεπόμενες απαιτήσεις ασφάλειας.

28 Συναφώς, μολονότι δεν αμφισβητείται ότι, ελλείψει κανόνων εναρμονίσεως, στα κράτη μέλη εναπόκειται να αποφασίζουν ως προς το επίπεδο προστασίας της υγείας και της ζωής των ανθρώπων το οποίο επιθυμούν να εξασφαλίσουν και ως προς την αναγκαιότητα του ελέγχου των επίμαχων προϊόντων κατά τη χρήση τους (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 27ης Ιουνίου 1996, C-293/94, Brandsma, Συλλογή 1996, σ. I-3159, σκέψη 11, και της 10ης Νοεμβρίου 2005, C-432/03, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, Συλλογή 2005, σ. I-9665, σκέψη 44), εντούτοις πρέπει να διαπιστωθεί ότι ρύθμιση η οποία εισάγει αυτόματη και απόλυτη απαγόρευση της διαθέσεως στην αγορά στην εθνική επικράτεια προϊόντων τα οποία νομίμως διατίθενται στην αγορά σε άλλα κράτη μέλη, διότι τα εν λόγω προϊόντα δεν φέρουν σήμανση CE, δεν είναι συμβατή με την απαίτηση περί αναλογικότητας η οποία απορρέει από το δίκαιο της Ένωσης.

29 Πράγματι, όπως τόνισαν μεταξύ άλλων η Ουγγρική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, αυτή η αυστηρή απαίτηση για σήμανση CE η οποία εμποδίζει, εκ των προτέρων, την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνωρίσεως των προϊόντων για τα οποία ο ευρωπαϊκός νομοθέτης δεν προέβη σε πλήρη εναρμόνιση ή στην καθιέρωση ευρωπαϊκών τεχνικών εγκρίσεων, απαγορεύοντας τον έλεγχο της τηρήσεως, όσον αφορά τα επίμαχα προϊόντα, των απαιτήσεων ασφάλειας που προβλέπονται βάσει των διαδικασιών εγκρίσεως και πιστοποιήσεως που διεξάγονται στο κράτος μέλος προελεύσεως, υπερβαίνει τα όρια που είναι αναγκαία για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού της ασφάλειας.

30 Κατόπιν των ανωτέρω, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 34 ΣΛΕΕ έως 37 ΣΛΕΕ αντιτίθενται σε εθνικές διατάξεις οι οποίες εξαρτούν άνευ ετέρου τη διάθεση στην αγορά προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών, όπως των επίμαχων στην κύρια δίκη, προελεύσεως άλλου κράτους μέλους από την αναγραφή της σημάνσεως CE.

Επί του τρίτου και του τέταρτου ερωτήματος

31 Όσον αφορά το τρίτο και το τέταρτο ερώτημα, επιβάλλεται κατ' αρχάς η διαπίστωση ότι οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης στον τομέα του ανταγωνισμού, των οποίων την ερμηνεία ζητεί το αιτούν δικαστήριο, προδήλως δεν τυγχάνουν εφαρμογής στο πλαίσιο της υποθέσεως της κύριας δίκης.

32 Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι το τρίτο και το τέταρτο ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο είναι απαράδεκτα (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση της 1ης Ιουλίου 2010, C-393/08, Sbarigia, Συλλογή 2010, σ. I-6337, σκέψεις 29 και 38).

Επί των δικαστικών εξόδων

33 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Η οδηγία 89/106/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών όσον αφορά τα προϊόντα του τομέα των δομικών κατασκευών, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 1882/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνικές διατάξεις οι οποίες εξαρτούν άνευ ετέρου τη διάθεση στην αγορά προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών, όπως των επίμαχων στην κύρια δίκη, προελεύσεως άλλου κράτους μέλους από την αναγραφή της σημάνσεως CE.**

2) **Τα άρθρα 34 ΣΛΕΕ έως 37 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνικές διατάξεις οι οποίες εξαρτούν άνευ ετέρου τη διάθεση στην αγορά προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών, όπως των επίμαχων στην κύρια δίκη, προελεύσεως άλλου κράτους μέλους από την αναγραφή της σημάνσεως CE.**

(υπογραφές)